

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 547/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Urbáni & Partners s. r. o., Skuteckého 17, Banská Bystrica, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Rastislav Urbáni, LL.M., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 17 C 65/2013-64 z 3. októbra 2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14 Co 2/2014-82 z 11. februára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. mája 2014 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného Advokátskou kanceláriou Urbáni & Partners s. r. o.,

Skuteckého 17, Banská Bystrica, v menej ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Rastislav Urbáni, LL.M., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17 C 65/2013-64 z 3. októbra 2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 2/2014-82 z 11. februára 2014.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza:

„Sťažovateľ sa návrhom na začatie konania zo dňa 15. 03. 2013 podaným na Okresnom súde Banská Bystrica prostredníctvom svojho právneho zástupcu domáhal voči odporkyni zaplatenia sumy 893,40 Eur, titulom náhrady škody na zdraví v prípade úspechu si uplatnil aj trovy konania, pričom svoj návrh odôvodnil tým, že dňa 03. 04. 2011 v čase o 22.00 hod. ho odporkyňa, vtedajšia manželka, v mieste trvalého pobytu sťažovateľa, t. j. v byte [REDACTED], fyzicky napadla, a to tým spôsobom, že ho udierala do oblasti hlavy, chrbta, hrudníka a horných končatín a počas bitia ho sotila do vane ako aj do drevenej zárubne.

Okresný súd Banská Bystrica návrh sťažovateľa Rozsudkom č. k. 17 C/65/2013-64 zo dňa 03. 10. 2013 právoplatným dňa 25. 03. 2014 a vykonateľným dňa 29. 03. 2014 zamietol, pričom uložil sťažovateľovi povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania a trovy právneho zastúpenia.

Sťažovateľ sa v zákonnej lehote odvolal, pričom Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, Rozsudkom zo dňa 11. 02. 2014, č. k. 14 Co/2/2014-82, právoplatným dňa 25. 03. 2014 a vykonateľným dňa 29. 03. 2014 potvrdil rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica, č. k. 17 C/65/2013-64, zo dňa 03. 10. 2013, ktorým okresný súd zamietol návrh sťažovateľa o zaplatenie sumy 893,40 Eur z titulu náhrady škody. ...

Okresný súd Banská Bystrica vo vyššie uvedenom konaní vytýčil termín pojednávania na deň 03. 10. 2013, pričom na tento termín predvolal len právneho zástupcu sťažovateľa a nie aj samotného sťažovateľa. Súd sa na samotnom pojednávaní neprítomnosťou sťažovateľa nezaoberal a pojednával bez jeho prítomnosti ako aj bez

prítomnosti samotnej odporkyne, ktorá bola tiež zastúpená právnym zástupcom a na tomto pojednávaní vyniesol rozsudok.

Mám za to, a z obsahu spisu... táto skutočnosť vyplýva, že takýmto postupom okresný súd a následne aj krajský súd potvrdením rozhodnutia okresného súdu, odňal sťažovateľovi možnosť konať pred súdom, nakoľko sťažovateľ nebol na termín pojednávania prvostupňového súdu riadne predvolaný, a preto sa ho nemohol zúčastniť. ...

V danom prípade však okresný súd, tým že nepredvolal riadne sťažovateľa na pojednávanie, ktoré bolo vytyčené na deň 03. 10. 2013, nepostupoval v súlade s Občianskym súdnym poriadkom a v súlade s Ústavou SR, a to čl. 48 ods. 2 veta (zrejme má byť uvedený čl. 46 ods. 1 ústavy, pozn.) a takýmto postupom navrhovateľovi odňal možnosť konať pred súdom.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a aby vydal tento nález:

„Právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] ...

- na spravodlivé súdne konanie zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

- a domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotveného v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (zrejme má byť uvedený čl. 46 ods. 1 ústavy, pozn.),

boli Rozsudkami Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 17 C/65/2013-64 zo dňa 03. 10. 2013, právoplatný dňa 25. 03. 2014 a vykonateľný dňa 29. 03. 2014 v spojení s Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 14 Co/2/2014-82, zo dňa 11. 02. 2014, právoplatný dňa 25. 03. 2014 a vykonateľný dňa 29. 03. 2014 a postupom, ktorý mu predchádzal, porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje Rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 17 C/65/2013-64 zo dňa 03. 10. 2013, právoplatný dňa 25. 03. 2014 a vykonateľný dňa 29. 03. 2014 v spojení s Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 14 Co/2/2014-82, zo dňa 11. 02. 2014, právoplatný dňa 25. 03. 2014 a vykonateľný dňa 29. 03. 2014 a vec vracia okresnému súdu na ďalšie konanie.

Porušovateľ práva je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. mája 2014 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 17 C 65/2013-64 z 3. októbra 2013 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“), ako aj rozsudkom krajského súdu č. k. 14 Co 2/2014-82 z 11. februára 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“). Obidva napadnuté rozsudky nadobudli právoplatnosť 25. marca 2014.

Ústavný súd ďalej zistil, že sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktoré – rovnako ako svoju sťažnosť ústavnému súdu – odôvodnil odňatím možnosti konať pred súdom, t. j. porušením svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Najvyšší súd ako súd dovolací uznesením sp. zn. 6 Cdo 249/2014 z 30. novembra 2015 odmietol dovolanie sťažovateľa, pričom označené rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 5. januára 2016 a vykonateľnosť 9. januára 2016.

Sťažovateľ však ústavný súd o tejto skutočnosti neupovedomil a ani svoju sťažnosť iným spôsobom nedoplnil do času jej predbežného prerokovania. Ústavný súd vzhľadom na uvedené posudzoval sťažnosť sťažovateľa v intenciách návrhu na rozhodnutie uvedeného v jeho sťažnosti z 20. mája 2014.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta, že napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Pri výklade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

Sťažovateľ odôvodňuje porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (podobne ako v podanom odvolaní proti rozsudku okresného súdu) rozsudkom okresného súdu č. k. 17 C 65/2013-64 z 3. októbra 2013, v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 14 Co 2/2014-82 z 11. februára 2014 tým, že okresný súd

- na nariadený termín pojednávania 3. októbra 2013 predvolal len právneho zástupcu sťažovateľa, nie samotného sťažovateľa, pričom

- na uskutočnenom pojednávaní 3. októbra 2013 sa nezaoberal neprítomnosťou sťažovateľa a pojednával bez jeho prítomnosti a bez prítomnosti odporkyne, ktorá bola tiež zastúpená právnym zástupcom,

čo znamená, že mu takým postupom odňal možnosť konať pred súdom. (V odvolaní namietal nesprávnosť rozsudku okresného súdu v súvislosti s dokazovaním a hodnotením dokazovania vo veci.)

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou v prvom rade zdôrazňuje, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Podstata a účel princípu subsidiarity vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013). Z princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možno vyvodiť ústavný príkaz pre každú osobu, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, v zmysle ktorého musí rešpektovať postupnosť ústavnej ochrany, a preto predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (m. m. IV. ÚS 128/04). Ak ústavný súd pri predbežnom

prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred inými orgánmi verejnej moci, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ mal právo podať proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie, ktoré aj využil, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažnosti sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

V tejto časti sťažovateľ svojou sťažnosťou namieta porušenie práv napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, tvrdiac, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Námietka odňatia možnosti konať pred súdom procesnými pochybeniami zo strany okresného súdu a krajského súdu je obsahovou súčasťou základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Základné právo na súdnu ochranu požíva totiž ochranu v dovolacom konaní prostredníctvom § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti viackrát uviedol, že vada konania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP má spravidla za následok porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/06).

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu

jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti mal sťažovateľ reálnu možnosť domáhať sa ochrany označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru podaním dovolania proti rozsudku krajského súdu z dôvodu uvedeného v § 237 ods. 1 písm. f) OSP, čo aj využil. Najvyšší súd o jeho dovolaní rozhodol uznesením sp. zn. 6 Cdo 249/2014 z 30. novembra 2015. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti (napriek právnomu zastúpeniu) na podanie dovolania v sťažnosti vôbec nepoukázal a po rozhodnutí o dovolaní o tejto skutočnosti taktiež ústavný súd neupovedomil a porušenie svojich práv týmto uznesením najvyššieho súdu v konaní pred ústavným súdom ani nenamietal.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd jeho sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu pri predbežnom prerokovaní uplatnením zásady *ratio temporis* odmietol ako neprípustnú podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Nad rámec svojho rozhodnutia ústavný súd uvádza, že aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vo svojej rozhodovacej činnosti zastáva názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Zároveň ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre uvádza (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní sa považuje v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú.

Pri posudzovaní otázky dodržania lehoty na podanie sťažnosti ústavný súd vychádza z doslovného znenia zákona o ústavnom súde a z toho, že ak sťažovateľ uplatnil mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv,

avšak najvyšší súd ho následne odmietol ako neprípustný, musí namietať vo svojej sťažnosti aj postup dovolacieho súdu, resp. jeho rozhodnutie, čo však sťažovateľ neurobil. Za splnenia tejto podmienky, aj keby došlo k situácii, že ústavný súd pochybenie v postupe a rozhodnutí dovolacieho súdu nezistí a porušenie práv sťažovateľa nevysloví, mohol by aj napriek tomu preskúmať súčasne aj rozhodnutie odvolacieho súdu (napadnutý rozsudok krajského súdu). U sťažovateľa však o takýto prípad zjavne nešlo.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku ústavný súd o ďalších požiadavkách sťažovateľa nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2016